

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av lagen om pension för arbetstagare samt av vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Avsikten med denna proposition är att säkerställa tillgången på kapital för pensionskyddscentralens kreditförsäkring.

Pensionsskyddscentralen har inget eget kapital och den likviditet som grundar sig på influtna försäkringspremier äventyras under 1992 till följd av att försäkringsersättningarna ökat kraftigt på grund av recessionen. Därför föreslås i propositionen att lagen om pension för arbetstagare temporärt skall ändras så att en del av den arbetspensionspremie som upp bärs för att täcka pensionsskyddscentralens ordinarie verksamhet skall användas för att

trygga kreditförsäkringens likviditet. Samtidigt föreslås på grund av denna ändring en temporär teknisk ändring i 1 § lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden. Dessutom föreslås det att lagen om pension för lantbruksföretagare och lagen om pension för företagare ändras temporärt så att propositionen inte inverkar på de premier som avses i dessa lagar.

Lagarna avses träda i kraft under första halvåret 1992 och gälla till utgången av år 1993.

MOTIVERING

1. Nuläget och de föreslagna ändringarna

1.1. Bakgrund

När lagen om pension för arbetstagare (395/61) stiftades i början av 1960-talet, ansågs det betydelsefullt att det skulle vara möjligt att ordna pensionsskydd i tillräckligt många olika typer av pensionsanstalter. De pensionsanstalter som kommer i fråga är försäkringsbolag som beviljats särskild koncession enligt lagen om pension för arbetstagare, pensionskassor som avses i lagen om understödskassor (471/42) samt under lagen om pensionsstiftelser (469/55) lydande pensionsstiftelser som grundats av privata arbetsgivare.

Ett viktigt element i det lagstadgade pensionsskyddet är att pensionstagaren inte skall förlora sin pension fastän arbetsgivaren försätts

i konkurs. En kreditförsäkring som tecknas hos pensionsskyddscentralen är ett sätt att säkerställa att arbetspensionsanstalten förmår bära sitt ansvar. För pensionskassor och pensionsstiftelser är kreditförsäkringen obligatorisk. Kreditförsäkringen kan dessutom användas som säkerhet för lån som ges av pensionsförsäkringsbolagen.

1.2. Nuläget

Pensionsskyddscentralens kreditförsäkring har blivit en betydande säkerhet för lån som beviljas av arbetspensionsanstalterna. Det sammanlagda beloppet lånefordringar och placeringar som säkrats genom kreditförsäkring har från början av 1980-talet vuxit från 9 mrd. mk till 38 mrd. mk. Enligt 13 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare är det största

beloppet som utan motsäkerhet kan beviljas av kreditförsäkringen 220 milj. mk per riskenhhet. En riskenhet kan bestå av en eller flera försäkringstagare.

Till pensionsskyddscentralens kreditförsäkring hörde ursprungligen en möjlighet att uppbära en tilläggspremie i efterskott. Efter etableringsskedet kunde man avstå från denna möjlighet, när det bildats en tillräcklig kapitalreserv som hos försäkringstagarna bokförts som skuld. Någon annan betydande reserv med utjämnande verkan på rörelseresultatet eller eget kapital har pensionsskyddscentralen inte haft under den tid den varit verksam.

År 1991 var premieinkomsten för kreditförsäkringen 150 milj. mk och ersättningarna uppgick till nästan 300 milj. mk. Premieinkomsten år 1992 torde uppgå till 250 milj. mk. Ersättningarna beräknas uppgå till 450 milj. mk.

Sedan 1989 då utgifterna för ersättningarna enligt kreditförsäkringen började stiga har nivån för försäkringspremierna höjts tre gånger. Den första förhöjningen innebar en 16 procents höjning av försäkringspremierna. Den andra höjningen trädde i kraft den 1 juli 1991 och höjde kreditförsäkringens försäkringspremier med 50 %. För pensionsstiftelsernas del var höjningen dock endast 20 %, eftersom få kreditförsäkringsersättningar har gällt pensionsstiftelserna. Den tredje höjningen gjordes i början av 1992 och den innebär en höjning av försäkringspremiernivån med nästan 100 %. Sammanlagt har premienivån till följd av dessa höjningar tredubblats. Den till följd av lågkonjunkturen ökade ersättningsutgiften har lett till en situation där soliditeten är hotad, och situationen kan inte direkt avhjälpas med premiehöjningar.

1.3. Mål och centrala förslag

Med propositionen vill man säkerställa likviditeten för pensionsskyddscentralens kreditförsäkring genom att använda de medel som insamlas för att täcka kostnaderna för pensionsskyddscentralens verksamhet. Det föreslås att den utgift som detta orsakar pensionsanstalterna beaktas i enlighet med de grunder som fastställs av social- och hälsovårdsministeriet, när storleken på arbetspensionspremien bestäms.

Avsikten är att detta sätt att säkerställa

kreditförsäkringens likviditet skall vara en temporär lösning. Den föreslagna regleringen skall nämligen vara i kraft till utgången av 1993. Det egentliga målet är att kreditförsäkringsverksamheten skall återgå till att vara försäkringsverksamhet som uteslutande baserar sig på vinst från försäkringsrörelsen. Pensionsskyddscentralen har påbörjat en utredning om huruvida pensionsskyddscentralens kreditförsäkringsverksamhet kan överflyttas till exempel till ett vanligt försäkringsbolag. En sådan ändring torde dock förutsätta bl.a. att den nuvarande kreditförsäkringen som är obligatorisk för pensionskassor och pensionsstiftelser ersätts med andra arrangemang och att pensionsskyddscentralens nuvarande obligatoriska kreditgivning avskaffas. Meningen är att utredningen skall bli färdig så att det på basis av den skall vara möjligt att avlåta en regeringsproposition till riksdagen under 1992.

1.4. Motivering till lagförslagen

I 12 § 1 mom. 5 punkten lagen om pension för arbetstagare stadgas på vilket sätt pensionsanstalterna ansvarar för pensionsskyddscentralens kostnader. Enligt lagrummet ansvarar pensionsanstalterna inte för kostnader som föranleds av bedrivandet av kreditförsäkring. Enligt nu gällande lag ansvarar dock pensionsanstalterna gemensamt för de pensioner som på grund av pensionsskyddscentralens insolvens blir otryggade i samband med en pensionskassas eller pensionsstiftelses konkurs. Lagrummet föreslås bli ändrat genom att en ny 13 b § temporärt fogas till lagen om pension för arbetstagare. Enligt denna paragraf ansvarar pensionsanstalter som idkar verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare, lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62) samt lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande (662/85) under 1992 och 1993 även för kostnaderna för kreditförsäkringen.

Med anledning av denna ändring föreslås vidare en teknisk ändring av hänvisningstygandet i 1 § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden.

Pensionsanstalternas ansvar föreslås gälla pensionsskyddscentralens ansvar för kreditförsäkringen till den del kreditförsäkringsrörelsens medel inte räcker till. De medel som pensionsskyddscentralen behöver för detta ändamål

föreslås bli insamlade under 1992 och 1993. Detta innebär att ändringen inverkar på försäkringspremien för 1993 enligt lagen om pension för arbetstagare, lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande.

De föreslagna ändringarna gäller inte de pensionsanstalter som avses i lagen om sjömanspensioner (72/56), i lagen om pension för företagare (468/69) eller i lagen om pension för lantbruksföretagare (467/69).

Den försäkringspremie som avses i lagen om pension för lantbruksföretagare fastställs på det sätt som stadgas i lagens 10 § (1599/91) utgående från den genomsnittliga försäkringspremie i procent för en försäkring enligt minimivillkoren i lagen om pension för arbetstagare. Det samma gäller fastställandet av den försäkringspremie som avses i 9 § (1436/91) lagen om pension för företagare, men däremot inte försäkringspremien enligt lagen om sjömanspensioner. För att beaktandet av de i den nya 13 b § lagen om pension för arbetstagare nämnda kostnaderna i försäkringspremien för år 1993 enligt nämnda lag inte skall inverka på försäkringspremien enligt lagen om pension för lantbruksföretagare eller lagen om pension för företagare, föreslås en temporär ändring av de sistnämnda lagarna.

2. Beredning

Propositionen bygger på ett förslag av pensionsskyddscentralen. På grund av förslaget bereddades de centrala arbetsmarknadsorganisa-

tionerna samt Understöds-kassornas Förening, Pensionsstiftelseföreningen-PSF och Arbetspensionsanstalternas Förbund möjlighet att bli hörda. Instanserna i fråga motsatte sig inte de föreslagna ändringarna. Propositionen har be-retts som tjänsteuppdrag vid social- och hälso-vårdsministeriet.

3. Ekonomiska verkningar

Propositionens ekonomiska verkningar är i hög grad beroende av hur långvarig och djup den rådande lågkonjunkturen blir.

Ifall kreditförsäkringens ersättningsutgifter uppgår till beräknade 450 milj. mk år 1992, är behovet av tilläggsfinansiering för att trygga pensionsskyddscentralens solvens ca 200 milj. mk. Ifall behovet av tilläggsfinansiering är lika stort också följande år, innebär förslaget en temporär höjning på ca 0,3 procentenheter av de försäkringspremier som avses i lagen om pension för arbetstagare, lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande under år 1993.

Propositionen har inga statsekonomiska verkningar.

4. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart de har antagits och blivit stadfästa.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om temporär ändring av lagen om pension för arbetstagare**

I enlighet med riksdagens beslut

fogas temporärt till lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/61) en ny 13 b § som följer:

13 b §

Utan hinder av 12 § 1 mom. 5 punkten kan 1992 och 1993 till de kostnader för pensions-skyddscentralen som avses i lagrummet även räknas belopp som behövs för att täcka kostnader som föranleds av kreditförsäkringsverksamheten till den del kreditförsäkringsrörelsens egna medel inte räcker till.

För de kostnader som nämns i 1 mom. ansvarar de pensionsanstalter som bedriver verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare, lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande tillsammans i förhållande till

omfattningen av den verksamhet som avses i nämnda lagar, enligt de grunder som på framställning av pensionsskyddscentralen fastställs av social- och hälsovårdsministeriet.

För kostnaderna kan förskott uppbäras 1992 hos de pensionsanstalter som avses i 2 mom. När storleken på arbetspensionspremien enligt de lagar som nämns i 2 mom. fastställs för 1993 beaktas de i denna paragraf nämnda kostnaderna för pensionsanstalterna på det sätt som stadgas i 12 § 5 mom.

Denna lag träder i kraft den 199 och gäller till och med den 31 december 1993.

2.

Lag**om temporär ändring av 1 § lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras temporärt 1 § 1 mom. lagen den 9 februari 1962 om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62), sådant detta lagrum lyder i lag av den 27 mars 1991 (613/91), som följer:

1 §

För en arbetstagare som efter det år då han fyllt 13 år är sysselsatt i skogsarbete, flottningsarbete, olika till gårdsbruk och trädgårds-hushållning hörande arbeten, jord-, vatten- och husbyggnadsarbete, jordförbättringsarbete, arbete inom torvindustrin eller hamnarbete eller som tjänstgör på ett fartyg i inrikesfart eller, enligt vad som stadgas genom förordning, arbetar inom något annat sådant område som kännetecknas av kortvariga arbetsförhållanden, skall arbetsgivaren bekosta pensionsskydd för ålderdom och invaliditet samt för arbetstagarrens anhöriga familjepensionsskydd enligt den-

na lag. Om inte något annat stadgas i denna lag, gäller i övrigt i tillämpliga delar 3 § 2—4 mom., 4 § 1, 3 och 5 mom., 4 a—4 d och 4 f—4 n §§, 5 b § 3 och 4 mom., 5 c, 7 a—7 c, 8, 8 a—8 f, 9, 9 a, 10, 10 a och 12 §§, 13 § 3 och 4 mom. samt 13 b, 14, 15 a, 15 b, 16, 17, 17 a, 18, 19 a—19 d, 20, 21, 21 a, 21 b, 22 och 23 §§ lagen om pension för arbetstagare.

Denna lag träder i kraft den 199 och gäller till och med den 31 december 1993.

3.

Lag**om temporär ändring av 10 § lagen om pension för lantbruksföretagare**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas temporärt till 10 § lagen den 14 juli 1969 om pension för lantbruksföretagare (467/69), sådant detta lagrum lyder i lag av den 20 december 1991 (1599/91), ett nytt 5 mom. som följer:

10 §

villkoren när basprocentsatsen fastställs för 1993.

Utan hinder av 2 mom. beaktas de kostnader som avses i 13 b § lagen om pension för arbetstagare inte i den genomsnittliga försäkringspremien för en försäkring enligt minimi-

Denna lag träder i kraft den 199 och gäller till och med den 31 december 1993.

4.

Lag**om temporär ändring av 9 § lagen om pension för företagare**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas temporärt till 9 § lagen den 14 juli 1969 om pension för företagare (468/69), sådant detta lagrum lyder i lag av den 13 december 1991 (1436/91), ett nytt 5 mom. som följer:

9 §

villkoren när premieprocentsatsen fastställs för 1993.

Utan hinder av 1 mom. beaktas de kostnader som avses i 13 b § lagen om pension för arbetstagare inte i den genomsnittliga försäkringspremien för en försäkring enligt minimi-

Denna lag träder i kraft den 199 och gäller till och med den 31 december 1993.

Helsingfors den 30 april 1992

Republikens President**MAUNO KOIVISTO**Social- och hälsovårdsminister *Jorma Huuhtanen*

2.

Lag**om temporär ändring av 1 § lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras temporärt 1 § 1 mom. lagen den 9 februari 1962 om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62), sådant detta lagrum lyder i lag av den 27 mars 1991 (613/91), som följer:

Gällande lydelse

För en arbetstagare som efter det år då han fyllt 13 år är sysselsatt i skogsarbete, flottningsarbete, olika till gårdsbruk och trädgårdshushållning hörande arbeten, jord-, vatten- och husbyggnadsarbete, jordförbättringsarbete, arbete inom torvindustrin eller hamnarbete eller som tjänstgör på ett fartyg i inrikesfart eller, enligt vad som stadgas genom förordning, arbetar inom något annat sådant område som kännetecknas av kortvariga arbetsförhållanden, skall arbetsgivaren bekosta pensionsskydd för ålderdom och invaliditet samt för arbetstagarens anhöriga familjepensionsskydd enligt denna lag. Om inte något annat stadgas i denna lag, gäller i övrigt i tillämpliga delar 3 § 2—4 mom., 4 § 1, 3 och 5 mom., 4 a—4 d och 4 f—4 n §§, 5 b § 3 och 4 mom., 5 c, 7 a—7 c, 8, 8 a—8 f, 9, 9 a, 10, 10 a och 12 §§, 13 § 3 och 4 mom. samt 14, 15 a, 15 b, 16, 17, 17 a, 18, 19 a—19 d, 20, 21, 21 a, 21 b, 22 och 23 §§ lagen om pension för arbetstagare (395/61).

Föreslagen lydelse

1 §

För en arbetstagare som efter det år då han fyllt 13 år är sysselsatt i skogsarbete, flottningsarbete, olika till gårdsbruk och trädgårdshushållning hörande arbeten, jord-, vatten- och husbyggnadsarbete, jordförbättringsarbete, arbete inom torvindustrin eller hamnarbete eller som tjänstgör på ett fartyg i inrikesfart eller, enligt vad som stadgas genom förordning, arbetar inom något annat sådant område som kännetecknas av kortvariga arbetsförhållanden, skall arbetsgivaren bekosta pensionsskydd för ålderdom och invaliditet samt för arbetstagarens anhöriga familjepensionsskydd enligt denna lag. Om inte något annat stadgas i denna lag, gäller i övrigt i tillämpliga delar 3 § 2—4 mom., 4 § 1, 3 och 5 mom., 4 a—4 d och 4 f—4 n §§, 5 b § 3 och 4 mom., 5 c, 7 a—7 c, 8, 8 a—8 f, 9, 9 a, 10, 10 a och 12 §§, 13 § 3 och 4 mom. samt 13 b, 14, 15 a, 15 b, 16, 17, 17 a, 18, 19 a—19 d, 20, 21, 21 a, 21 b, 22 och 23 §§ lagen om pension för arbetstagare.

*Denna lag träder i kraft den
199 och gäller till och med den 31 december
1993.*